

1. melléklet az Ugod Község Helyi Értéktár Bizottságának Szervezeti és Működési Szabályzatához

UGOD KÖZSÉG POLGÁRMESTERE RÉSZÉRE!

Javaslat

Boldog Csák Móric életútjának ugodi vonatkozásai
„[nemzeti érték megnevezése]”
települési értéktárba történő felvételére

Készítette:

.....Polgár Károly..... (név)

..... (aláírás)

...Ugod, 2017. március 20..... (település, dátum)

I. A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1. A javaslatot benyújtó (személy/intézmény/szervezet/vállalkozás) neve:

.....Polgár Károly.....

2. A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy adatai:

Név:Polgár Károly.....

Levelezési cím: ...8564 Ugod, Vasút u. 60.....

Telefonszám:

E-mail cím:

II. A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése: ***Boldog Csák Móric életútjának ugodi vonatkozásai***

2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása:

- agrár- és élelmiszergazdaság egészség és életmód épített környezet
- ipari és műszaki megoldások kulturális örökség sport
- természeti környezet turizmus

3. A nemzeti érték fellelhetőségének helye:

4. Értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik

- települési tájegységi megyei külhoni magyarság

5. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása:

Csák Móric, Ugod fia Csák Demeter bán gyermekeként, 1270 körül született az ugodi várban. Mint a Diós István: A Szentek élete című művében olvasható, a Szűzanya jelenésben jövendölte meg a terhes édesanyjának, hogy születendő gyermeke kedves lesz Isten és az emberek előtt. Apja, Demeter bán, hatalmaskodó ember volt, ami a Csákok közös jellemvonása.

Pór Antal 1888-ban kiadott Trencsényi Csák Máté c. művében a következőt olvashatjuk: „Ellenben anyja jámbor és istenfélő asszony volt. Jól nevelte gyermekeit és megutáltatta velök a folytonos harcot, dulakodást s a földi javak mohó áhítását. Csák Demeter bán fiainak, Móricznak és Csáknak is már gyermekkorukban kezdett a hajlamok a magány iránt fejlődni. Legkedvesebb mulatságuk volt barátosdít játszani, kápolnát építeni, végig ültetni hallgatag pajtásaikat a lócán, mint a kolostori étkezőkben szokás, és szolgálni nekik. Mély hatást gyakorolt a gyermekekre valamely szent Domokos-rendi szerzetes látogatása atyai várukban, Ugodon. Valószínűleg Ugrin barát volt, a Csák nemzetségbeli Paraszt mester fia, kiről III. Endre király 1291-ben, mint prédikátor-rend margitszigeti perjeléről emlékeznek. Ez mondta el a fiúknak szent Elek legendáját, mely nálunk nagyon kedvelt olvasmány volt: mint vetette meg a főrangú Elek a világot, hagyta el feleségét, mily alázatos volt, miként zarándokolt a szent földre, viaskodott – visszakerülvén – az atyai palota egyik zugában a kísértés ellen, mígnem győzedelmes erénye megdicsőült korai halálában. Móricz megvallotta, hogy már ekkor határozta el magában, hogy majdan a zárdába vonul vissza. Apja és testvére, II. Csák halála után a rokonok igen sürgették, hogy nősüljön meg, különben kihal az egy-két rügyre szorító ág, s idegenekre száll a családi birtok. Ezen indok nemes házainknál mindenkor nagy hatással volt. Móricz is engedett neki és megkérte Amadé nádor leányát, Albertát, kivel fényes menyegzőt ült”.

1301-ben megnősült, és akkora lakodalmat tartott, hogy birtokainak éves jövedelme sem volt elég a költségekre. Balfi birtokára vett fel kölcsönt. Alberta azonban szintén elűtött hatalmaskodó atyja és testvérei jellemétől, és alig háromévi együttlét után 1304-ben férjével közösen elhatározták, hogy zárdába vonulnak. Móric a budai domonkosok közé, Alberta a Nyulak szigeti kolostorba. A nagyhatalmú Amadé nagy haragra gerjedt. 1307-ben megírta a

budai főbírónak, Vernerfia Lászlónak, hogy akár erőszakkal is vegye ki a két szökevényt a kolostorból, zárja őket egybe, hadd folytassák a házasságot. A főbíró erőlködései meddőnek bizonyultak. Mivel hiábavaló volt a fél éves fogság, a fiatalok hajthatatlanok voltak, visszaengedték őket a kolostorba. 1309. január 11.-én Móric már megint szerzetesként rendelkezik, lemondott világi vagyonáról. Felesége a Nyulak szigeti apácák között imádkozik az ott élő I. Csák bán özvegyével. A szerzetesek félték a hatalmas nádor és a Csák család haragjától, ezért Bolognába küldték tanulni. Csak a fölszentelése után tért vissza Magyarországra.

Harminc évet töltött különböző kolostorokban. Boldog Csák Móric életét csodák kísérték: többször megfigyelték, hogy szokatlan fény ragyogja körül. Így volt ez akkor is, amikor a váci templomba zárt ajtón keresztül ment be, hogy imádkozhasson. Egész életében szigorú aszkézisben élt. Húst nem evett, éjjel és nappal ciliciumot (vezeklőövet) hordott, hogy lelke megfékezze a testét. A győri konventben 1336. március 20-án szentként fejezte be életét. Életében és halála után csodákat tett, sírjánál sok csoda történt. 1566-ban leégett a város és megsemmisült a temetkezés helye is. Ünnepe március 20-án van.

6. Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett:

A később boldoggá avatott Csák Móric az ugodi várban született 1270 körül. Itt nevelkedett, itt élte gyermekkorát. Mint azt Móric megvallotta, itt érték olyan élmények, melyek hatására már ekkor elhatározta, hogy majdan zárdába vonul.

Az Ugodban született és nevelkedett, életében és halála után is csodákat tévő szentéletű Boldog Csák Móric életének ugodi vonatkozása olyan kulturális örökség, melyre büszkék lehetünk és érdemes a helyi értéktárban is megörökíteni.

.....

7. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források)

Diós István: A Szentek élete

Pór Antal: Trencsényi Csák Máté, Bp., 1888.

Révai Nagy Lexicon

Intenet

8. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe:

III. MELLÉKLETEK

1. Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális-dokumentációja

2. A magyar nemzeti értékekről és a hungarikumokról szóló 2012. évi XXX. törvény 1. § (1) bekezdés *j)* pontjának való megfelelést valószínűsítő dokumentumok, támogató és ajánló levelek
3. A javaslatához csatolt saját készítésű fényképek és filmek felhasználására vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat

MELLÉKLETEK

1. Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális-dokumentációja:

Boldog Csák Móric. A metszeten tévesen Csáky-nak írták